

ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ЛІЦЕНЗІЙНИХ УМОВ ПРОВАДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Шовкопляс Ганна Миколаївна,

к. ю. н., доцент

кафедри господарського права

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

старший науковий співробітник НДІ ПЗІР НАПрН України

У роботі досліджено повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України щодо встановлення ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку. Автором детально розглянуто функції та повноваження згаданого органу з питань встановлення ліцензійних вимог для конкретних суб'єктів та зроблено відповідні висновки.

Ключові слова: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України, ліцензійні вимоги, фондовий ринок.

Ринок цінних паперів є надзвичайно складною та унікальною системою, де переплітаються інтереси держави, населення, суб'єктів господарювання. Ефективне і стабільне його функціонування можливе за умови державного впливу за допомогою законів, правил і спеціальних органів на учасників професійної діяльності на фондовому ринку. Стан регулювання та нагляду на фондовому ринку є важливим критерієм оцінки інвесторами можливості та привабливості здійснення портфельних інвестицій в економіку країни. Форми державного регулювання ринку цінних паперів, що визначені законом і здійснюються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України (далі – НКЦПФР) та іншими державними органами в межах наданих їм повноважень, потребують постійної уваги та вдосконалення з огляду на реалії розвитку вітчизняного

фондового ринку. Метою державного регулювання ринку цінних паперів є: 1) проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері ринку цінних паперів; 2) захист інтересів споживачів ринку цінних паперів; 3) створення сприятливих умов для розвитку та функціонування ринку цінних паперів; 4) контроль за прозорістю та відкритістю ринку цінних паперів; 5) сприяння інтеграції в європейський та світовий ринок цінних паперів.

Реалізовувати контролюючі функції НКЦПФР починає на первинному етапі створення професійних учасників фондового ринку. Так, законодавець встановлює певні вимоги, яким повинен відповідати професійний учасник для того щоб отримати ліцензію і розпочати свою діяльність. Такі вимоги містяться в наступних нормативно-правових актах, а саме:

1) Порядок та умови видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), переоформлення ліцензії, затверджене рішенням НКЦПФР від 14.05.2013 № 817;

2) Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку, затверджені рішенням НКЦПФР від 14.05.2013 № 818;

3) Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльності з управління іпотечним покриттям, затверджені рішенням НКЦПФР від 07.02.2012 № 235;

4) Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – депозитарної діяльності та клірингової діяльності, затверджені рішенням НКЦПФР від 21.05.2013 № 862;

5) Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами), затверджені рішенням НКЦПФР від 23.07.2013 № 1281;

6) Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з торгівлі цінними паперами, затверджені рішенням НКЦПФР від 14.05.2013 № 819;

7) Правила (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затверджене рішенням ДКЦПФР від 12.12.2011 № 1449.

Відповідно до п. 10 Р.1 Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), переоформлення ліцензії (далі – Порядок №817): професійний учасник фондового ринку має право проваджувати професійну діяльність на всій території України після видачі Комісією відповідної ліцензії, внесення в установленому Комісією порядку запису про включення до державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів (крім банку), та за умови членства щонайменше в одному об'єднанні професійних учасників ринку цінних паперів та/або саморегульвній організації, що об'єднує професійних учасників ринку цінних паперів за відповідним видом професійної діяльності (за винятком фондових бірж, осіб, які проводять клірингову діяльність та діяльність з управління іпотечним покриттям).

Згідно з п. 11 Р.1 Порядку №817 Строк дії ліцензії на провадження певного виду професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) є необмеженим.

Згідно з п. 6 Р.1 Порядку №817 Комісія у встановленому нею порядку видає ліцензії на такі види професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів):

- 1) діяльність з торгівлі цінними паперами, що включає:
  - дилерську діяльність;
  - брокерську діяльність;
  - діяльність з управління цінними паперами;
  - андеррайтинг;
- 2) діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку;
- 3) діяльність з управління іпотечним покриттям;
- 4) депозитарну діяльність, що включає такі види діяльності:
  - депозитарну діяльність депозитарної установи;
  - діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування;

діяльність із зберігання активів пенсійних фондів;

5) клірингову діяльність, а також

6) діяльність з управління активами інституційних інвесторів.

НКЦПФР, як регулюючий та наглядовий орган державної влади, веде реєстр професійних учасників фондового ринку, до яких належать фондові біржі, торговці цінними паперами, зберігачі та компанії з управління активами. За допомогою реєстру Комісія відслідковує сучасний стан розвитку фондового ринку України та забезпечує високу якість регулювання і контролю за діяльністю учасників фондового ринку. Саме шляхом встановлення режиму ліцензування НКЦПФР виконує контрольні функції щодо відповідних професійних учасників.

Сучасний стан розвитку економічних відносин в Україні та на фондовому ринку, зокрема, передбачає створення і дотримання чітко врегульованої системи ліцензування діяльності професійних учасників ринку цінних паперів. Ліцензування професійної діяльності передбачає виконання певних ліцензійних умов. Умови являють собою низку специфічних вимог, яким повинні відповідати господарюючі суб'єкти – претенденти на одержання дозволу працювати на фондовому ринку як професійні учасники. На думку Полюхович В. І., ліцензування професійної діяльності на фондовому ринку можна визначити, як вид організаційно-правових правовідносин, що виникають у зв'язку та у процесі надання дозволу на здійснення видів професійної діяльності на ринку цінних паперів шляхом видачі уповноваженим органом державної влади ліцензіату спеціального документа – ліцензії. Учасниками ліцензійних правовідносин є, з одного боку, господарюючі суб'єкти – професійні учасники фондового ринку, а з іншого – орган ліцензування – НКЦПФР, її територіальні органи, саморегульвні організації у визначених законом випадках [1, с. 259].

Якщо звернутися до норм вищезазначених нормативно-правових актів, що визначають вимоги при ліцензуванні, які ставляться до професійних учасників на фондовому ринку, то можна зробити висновок, ці вимоги передбачають майже однакові для всіх професійних учасників умови щодо: а) законності їх створення; б) дотримання

нормативів та недопущення неплатоспроможності таких учасників. Вони є основними завданнями НКЦПФР, які повинні бути виконанні на стадії ліцензування професійних учасників ринку цінних паперів. Ці вимоги вирізняються між собою залежно від виду професійної діяльності на фондовому ринку, але мають спільну мету – створення належних умов функціонування ринку цінних паперів для професійних учасників та забезпечення належного захисту прав та інтересів споживачів фондового ринку. Тому, було б доречним, якби законодавець передбачив єдині Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку для всіх професійних учасників у вигляді єдиного нормативного акту з врахуванням певних особливостей для кожного такого виду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Полухович В. І. Державне регулювання фондового ринку України: господарсько-правовий механізм: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2012. 337 с.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ КОМІСІЙ ЯК СУБ'ЄКТУ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Щеглаков Іван Едуардович,
студент 2 курсу, групи 07-17-03
Міжнародно-правового факультету
НЮУ імені Ярослава Мудрого

Науковий керівник:
Солнцева Христина Володимирівна,
к. ю. н., доцент, доцент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
НЮУ імені Ярослава Мудрого

У роботі досліджено процедуру розгляду справ про адміністративні правопорушення, зокрема, автором проаналізовано питання доцільності діяльності адміністративних комісій як суб'єкта розгляду таких справ.

Ключові слова: адміністративна комісія, адміністративні правопорушення.

Головним завданням правової держави є підтримання правопорядку у суспільстві. Однією з умов для цього є чітке визначення у законодавстві протиправних діянь, санкцій за них, а також органів, які ці санкції накладають. Кодекс України про адміністративні правопорушення у ст. 213 визначає перелік органів та їх посадових осіб, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, серед яких передбачаються й адміністративні комісії при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад [4].

Стаття 215 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КупАП) визначає, що «адміністративні комісії утворюються відповідними органами місцевого самоврядування у складі голови, заступника голови, відповідального секретаря, а також членів комісії». Відповідно, стаття 218 КУпАП відносить до відома адміністративних комісій понад 30 складів правопорушень [4]. Як зазначає Л. І. Живицька, серед органів адміністративної юрисдикції адміні-